SƏMƏD BEHRƏNGİ - "BALACA QARA BALIĞ"IN TALEYİ

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Həmid Təbrizi: Xalq arasında Səməd Behrənginin "ölümü" heç vaxt bizim üçün asan "həzm edilmədi". Nə göz yaşları gizli töküldü, nə də biz özümüzü saxlaya bildik.

Səmədin ölümü həyatına və həyatımıza böyük zərbə vurdu. Əgər Səmədin pərəstişkarları kimi Səmədin iradəsinin "Balaca Qara Balıq" iradəsi olduğu ilə razısansa, deməli, onun iradəsinin və özünün ölməsi ilə razı deyilsən. Həyatın ruhu onun sevimli sevgilisi idi. Ona ünvanlanan "Hər halda hər canlı ölümü dadacaqdır" sözünü bəyənmirəm. Hamıya ünvanlanar, lakin, ona ünvanlanmaz. O, ölümsüzdür.

Onun son vaxtlarında söylədiyi söz idi bu:"Əhəmiyyətli olan mən öləndə ölümümün camaata necə təsir edəcəyidir". Sənin qəbul olmayan "ölümün" bizə çox pis təsir etdi. Ən çox da Səmədin atasına.

Laqeyd bir qoca Səmədin atasının qarşısında oturmuşdu. Başını aşağı salıb siqaretini çəkməklə məşğul idi. Ancaq başsağlığı verirdi:

-Cənab Məşizzət Behrəngi, nə etmək olar ki? Beş günlük dünya, dərdə dəyməz. Doğulduğumuz kimi ölməliyik də. Həyatın qanunu ilə barışmaq lazımdır. Nə qədər ağrıdığını bilirəm. Mən də atayam. Əlbəttə, bütün bunların həyat qanunu olduğunu siz daha yaxşı bilirsiniz. Bu sözü həm də gənclərə deyirəm.

Məşizzət Behrəngi pıçıldadı:

-Qafil, Səməd ölməyib ha, mənə təskinlik və ya başsağlığı verəsən! Səməd həmişə yaşayıb, yaşayacaq!

Məşizzət Behrəngi oğlu Səməd barədə yaddaşındakıları deyirdi:

-Mən Səmədə qurban idim. Səmədə deyirdim ki, orada acacaqsan. Yeməyə bir şey al. O isə kitab oxuyub ruhunu doyuracağını deyirdi və əynindəki paltonun və qalaq-qalaq kitabların ona bəs olacağını deyirdi. Sonra isə əlini ürəyinə qoyub deyirdi:"Sən məndə olanları bilmirsən".

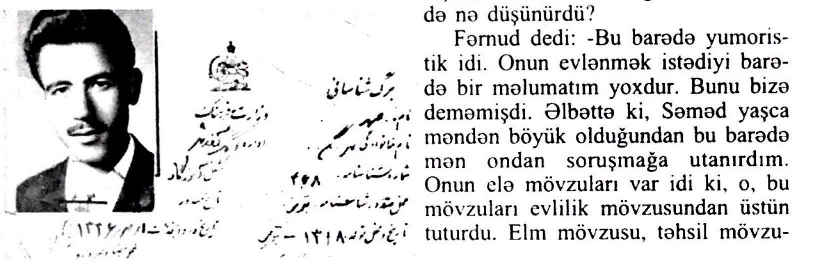

Səməd belə bir oğul idi... İdi yox, oğuldur.

Rəhim Rəisniya: Səməd Behrəngi kimya müəllimi kimi.

1967-ci ilin yazı Səmədlə birlikdə Axircana getdik. O vaxt kim bilərdi ki, 3-4 aydan sonra onu itirəcəkdik. Axircan Səmədin bir-iki il müəllimlik etdiyi kənddir. Səməd burada köhnə tələbələrini gördü və çox sevindi. Onlarla birlikdə yeni yazacağı bir hekayənin müzakirəsini edirdi.

Məktəb həyəti sakit və darıxdırıcı idi. Uşaqların hələ sinifdə olduğu aydın idi.

Uşaqlar qəfildən sinif otağından çıxdı. Bütün qadınlar onun adını bağırmağa başladılar. Uşaqlar "Cənab Behrəngi", "Səməd əmi" deyərək Səmədin yanına axışdılar.

Onlar suallar içində suallar verirdilər: -Cənab Behrəngi, eynəyinizi dəyişmisiniz?

-Eynəyiniz neçəyədir?

-Neçə eynək almısınız?

-Neçə hekayə yazmısınız?

-Yeni hekayə yazmısınız?

Və Səməd min məktubun hamısını cavablandırdığı kimi uşaqların suallarını da cavabsız qoymadı.

Uşaqlardan biri Səmədin əlindən tutub onu öz partasına götürdü və utanaraq onu stolunda otuzdurub qışqırdı:

-Ey, uşaqlar, Səməd əmi mənim stolumda oturdu!

Hamı gülüşdü. Uşaq daha da çox utandı. O, Səmədin qulağına bir söz dedi və Səməd güldü. Mən həmin uşağa sual verdim. Uşaq həmin suallara cavab verdi.

İki müəllim arxadan gəlib bizə salam verəndə uşaqların səs-küyü hələ də qurtarmamışdı. Uşaqlar kimi, onlar da Səmədi görməkdən məmnun idilər. Müəllimlərdən biri dedi:

-İnanın, ağa, uşaqlar ancaq sizi gözləyir. Onlar hələ inciyirdilər ki, Səməd əmi bizə baş çəkmir.

Üçüncü sinfə getdik. Uşaqlar oturdular. Biz də oturacaq bir yer tapdıq.

Uşaqlar imla yazdılar və düzəldilməsi üçün bir az gözlədilər. Səməd tez onların yazdığını düzəltdi. Bütün uşaqlar səhvsiz əla qiymət aldılar.

Səməd əmi onlara öz hekayələrindən hələ yazmadığı və uşaqlarla müzakirə etdiyi bir hekayəni oxudu və müzakirə etdi. Həmin hekayə "Ulduz" idi səhv etmirəmsə.

Mən uşaqların müəllimlərinə gözəl uşaqlar yetişdirdiyinə görə təşəkkür etdim, onlar dedilər:

-Təşəkkür edirsinizsə, Səməd əmiyə edin. O, şagirdlərimin ilk müəllimi olub. Onları məndən güclü yetişdirib. Bu fidanları o əkib.

Direktorla görüşdük, o dedi:

-Bayramdan əvvəl Səmədin üçüncü kitabını çap edib uşaqlara verdik. Dördüncü sinifin dərsliklərini zorla əldə etdik. Vəziyyətimiz heç yaxşı deyil. Nə bildiniz, bəlkə də, bir-iki ilə məktəbi bağlayacaqlar.

Məktəbin həyətində gəzirdik. Səmədin ürəyində sızıntılar var idi. Ağrayırdı. Məktəbi bu halda görəndə çox pis oldu. Demək olar ki, yazılmamış hekayəsi "Həst Şəb"i hamıya oxudu.

Səməd uşaqlardan bir söz soruşdu:

-Həst Şəbi unutmayacaqsınız ki?

Cavabını almadan getdi... Bu Həst Şəb unuduldu...

Səməd də aşiq olub...

Səməd əminin qısa, lakin, faydalı ömründə daha az müzakirə olunan onun evliliyi və ya sevgisi mövzusudur. Bu mövzu barədə yazılarımı oxuculara bölüşməyi daha üstün tutdum.

Qulamhüseyn Fərnuda verdiyi müsahibədə Əliəşrəf Danişian ondan soruşdu: -Səməd Behrəngi evlilik barədə nə düşünürdü?

Fərnud dedi: -Bu barədə yumoristik idi. Onun evlənmək istədiyi barədə bir məlumatım yoxdur. Bunu bizə deməmişdi. Əlbəttə ki, Səməd yaşca məndən böyük olduğundan bu barədə mən ondan soruşmağa utanırdım. Onun elə mövzuları var idi ki, o, bu mövzuları evlilik mövzusundan üstün tuturdu. Elm mövzusu, təhsil mövzusu. Çoxlu qızlar vardı. Fürsətlər aşıbdaşırdı. Lakin, Səməd zamanın gəlib çatdığını fikirləşmirdi.

Rəhim Rəisniya deyirdi: -Mən bir gün onun otağına girdim. Otaqda çərçivədə bir qızın şəklini gördüm. Səməd həmin qıza baxırdı. O, görünüşündən rusa oxşayırdı. Yəqin ki, rus idi. İnanmadım. Səməd bir rusu sevirdi!?

Mən ona dedim:

-Bununla evlənəcəksən?

O, bizə heç vaxt demədiyi sözü dedi: -Mən bu rus qızı ilə evlənmişəm.

Çox inandım. Lakin, sonra doyunca uğundu və dedi:

-Bu rus deyil, bacı kimi bildiyim Əşrəf Dehqanidir. (Əşrəf Dehqani kommunist qadın idi, o, İranda əksinqilabi cinayətlərə görə bir neçə dəfə həbs olundu) O da arvadım deyil.

-Bəs niyə ona bu qədər uzun-uzun baxırdın ona, qəhrəman?

-...Yaxşı, yaxşı, qoy tərcümə edim.

Səməd tərcüməsini edirdi. İlk dəfə onu tərcümə edərkən görürdüm. Tərcüməçiliyindən bəhs etməzdi.

Onun tərcümə etdiyi o şeiri-Füruğ Fərruxzadın "Hədiyyə" şeirinin farscadan türkcəyə tərcüməsini oxucuların nəzərinə çatdırıram:

Mən gecənin sonundan danışıram,
Mən qaranlığın sonundan,
Və gecənin sonundan danışıram.
Ey dilbər, evimə gəlsən əgər,
Bir işıq gətir.
Və kiçicik bir pəncərə ki,
Orada xoşbəxt küçə uşaqlarının sevincini seyr edim...

Con Veir Bayzanın əfqan oğlan Həşmətlə müsahibəsi.

Yaşadığımız binanın arxasında oğlum Yaşar ilə birlikdə tennis oynamaq üçün ən yaxşı yer olan bir divar var. Bu yaxınlarda bir əfqan ailəsi də bu binaya köçdü. Bir gün oyun zamanı bu ailənin gənc oğlanlarından biri bir neçə dəqiqəlik fasilədən sonra bizə yaxınlaşdı və söhbəti bir salamla açdıqdan sonra soruşdu:

-Oğlunuzun adı nədir?

-Yaşar. Heç bu adı eşitmisinizmi?

-Əlbəttə əfəndim.

-Harda eşitmisən?

-Cənab Behrənginin kitabında. Qəribə bir soyadlıdır. Səməd Behrəngi.

-Yaxşı, cavan oğlan, xahiş edirəm özünüzü təqdim edin.

-Adım Həşmətdir. 24 yaşım var. Tehranda anadan olmuşam, amma, əslən Əfqanıstandanam. Atam da, anam da əfqandır. Əfqanıstanda qaldıqdan sonra 27 il İranda yaşadılar. Uşaqlığım əvvəlcə, Əfqanıstanda azərbaycanlıların olduğu Şuşa meydanında, sonra Tehranın cənub məhəllələrində, Marağa darvazasında keçib. 6 yaşımda məktəbə getdim və on sinif oxuduqdan sonra məktəbi bitirdim.

-Yaxşı, Həşmət, mənə Səməd Behrəngini tanıdığınızı və onun hekayələrini oxuduğunuzu söylədiniz.

-Mən onun kitablarını hələ də tez-tez oxuyuram. bu, mənə zövq verir. Onun kitabları mənim atama və anama da tanış idi. Əfqanıstanda da bu kitablar yayılmışdı. Novruz bəhanəsilə Səməd Behrənginin və Əziz Nəsinin kitabları mənə verildi. Mən həmin kitabları vərəqlədim və bir daha əlimdən buraxmadım. Əvvəl Səmədin əfsanələrini, sonra isə hekayələrini oxumağa başladım. Tərcüməsini də oxumuşam. Kitabı verən anam mənə dedi ki, oxu, bala, axtardıqlarının çoxunu burada tapacaqsan. Yəni, tapacağım həvəsilə oxudum və tapdım da.

-Deyirsiniz ki, buradakı axtardıqlarınızın çoxunu tapdınız. Yəni, nələri?

-Uşaqların axtardığı hər şeyi. O qədər çoxdur ki... Onun hekayələrini oxuduqda onun sinfi konfliktini və sinfi mübarizəsini görürsən. Düşünürəm ki, hekayədə görünən və həyatda yaşanan eyni dərəcədədir. Çox adəmoğlunun halal adəmoğlu tapmaq istəməsi və buna görə apardığı mübarizədən danışır hekayələr. Səmədin hekayə qəhrəmanları çalışırlar, pullu insanlardan kömək istəməyə, pis pullu insanlardan yaxa qurtarmağa çalışırlar. Pis pullu yox, pis.

İyirmi dörd saat yuxu, Çuğundursatan oğlan, Bir Şaftalı Min Şaftalı, daha nələr yoxdur, nələr.. Hamısı da uşaqlar üçün yazılıb. Uşaqların problemlərin gerçəkliyini dərk etməsi üçün.

-Bu söhbətə dəvətimi qəbul etdiyinizə görə təşəkkür edirəm və sonunda xüsusi bir söhbətiniz varsa mənə deyin.

-Sonda sözümü Behrənginin sözü ilə bitirmək istəyirəm:"Ölüm mənə asanlıqla gələ bilər, amma ölümü bacardığım qədər qəbul etməyərək yaşamalıyam. Əhəmiyyətli olan, ölümümün hamıya təsir edib-etməməsidir." Bu sözdən illər keçdi və hələ də Səməd Behrəngi bizə təsir edir.

Sağ olun. Təşəkkürlər.

-Sağ olun.

(Davamı 7-ci səhifədə)

SƏMƏD BEHRƏNGİ – "BALACA QARA BALIĞ"IN TALEYİ

(Əvvəli 6-cı səhifədə)

Səməd niyə xoşuma gəlir?

Səmədi görəndə uşaq idim. Yeddi yaşımda mənə hekayələr vermişdi. Lakin, müəllifinin özü olduğunu demirdi. Ona görə də, müəllifini bilmirdim. Mənə hekayələri birdən verdi. Salamlaşdı lakin. Heç adını da soruşmadım. Onun Səməd Behrəngi olduğunu sonra bildim. Tanış olmayan ad idi.

O qədər hekayəsini oxudum ki, vaxtımı buna itirdiyimi düşünmədim. Məyus da olmadım. Ulduz hekayəsini çox sevirdim. Bir çox insanın yaxşı dolanmadığını, geyməyə ayaqqabılarının belə olmadığını bilirdim. Məktəbə gedə bilmədiklərini bilirdim. Yemək yeməyə bir ərzaqlarının olmadığını bilirdim.

Sonra bir çox azərbaycanlıların hekayəsini oxumağa başladım. Koroğlu dastanını oxudum. Şah Məhəmmədlə, sonra Təlxunla maraqlandım. Sonra Balaca Qara Balığı oxudum.

Səmədi çox sevirdim, onun əsərləri mənə yaxın idi. Onları hiss edirdim. Qəhrəmanlarını görürdüm sanki. Onun dili sadə idi.

Bu müəllifin yazmaq üçün daha həyatının bitdiyini eşidəndə çox təəssüfləndim və kövrəldim. O, daha çox yaza bilərdi əgər daha çox yaşasaydı. İlk dəfə eşidəndə onun yaşını və necə öldüyünü bilmirdim. Çox kövrəlmişdim, ağlıma gəlirdi ki, bir də Səməd olmayacaq, bir də yazmayacaq. Yanılmışdım. Səməd yaşayır!

Başqa heç kim belə yazmadığından sadəcə, onu sevdim. Oxuduğum bütün kitablarında hekayələri çox əvəzsiz idi. Səməd inqilaba daha yaxın olanda onun kim olduğunu daha çox anladım. Ancaq, o, uşaqlıq qəhrəmanlarımın hekayə ustası idi. Səmədi və onun hekayələrini dərk edəndə dünyalar mənim oldu.

Səmədin etdiyinə ancaq qəhrəmanlıq deyilə bilər. O bir qəhrəmandır!

Zəhməti ilə Səməd İran cəmiyyətinə, İran azərbaycanlıları cəmiyyətinə böyük bir köməklik göstərdi və əvvəl hamının ürəyində idi, indi də ürəyindədi, sonra da ürəyində olacaq.

Əgər belə olmasaydı, o, Təbrizin ən kasıb məhəlləsində doğulan adi bir insan olacaqdı. O, üzgüçülük kurslarına getmək istəsə də, atasının buna pulu yox idi. Əgər pul olsa idi, hər şey çözülərdi.

Səməd məşğul idi, özü Axircanda, Mamağanda, ürəyi Dəmənddə idi.

Heç kimdən heç nə ummurdu. İşini görürdü. Uşaqlar üçün kitabxana tikmişdi. Onlara əlifba kitabı yazmışdı. Şagirdləri ilə müəllim yox, dost idi. Əsl dost. Şagirdləri onun hekayələrini oxuyub müzakirə edərdilər.

Bundan başqa, Səməd cüzamlıların da yanına gedərdi. Onların danışıqları, söhbətləri əsasında "24 saat yuxuda" hekayəsini yazmışdı.

Bir qəhrəmana tərif demək çox çətin işdir. Bir çoxları kimi, mən də Səmədin hekayələrinin vurğunu idim. Səməd mənim dostum idi.

İndi də oxucumun nökəri olan uşağıma gecə vaxtı bir hekayə oxuyanda Səməddən başqasının hekayəsini oxuya bilmirəm. Alışmışam. İran və Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı Səmədsiz maraqsızdır. Ələlxüsus da, İran uşaq ədəbiyyatı üçün, çünki, Azərbaycanda uşaq ədəbiyyatı zəngin olub. Heç kim Səməd kimi uşaqlara belə gözəl hekayələr yazmayıb. Səməd uşaqlar üçün yazarkən uşaqları da düşünürdü.

Artıq uşaqlar Səmədin nə böyük nəhəng olduğunu bilirlər.

Əgər bir qəhrəman həyatı ilə hamıya təsir edirsə, mənim qəhrəmanım Səməddir.

Biz hamımız Səməd ola bilməsək də, Səmədin varisləriyik!

Səməd Behrəngi necə boğuldu?

Baş nazir müavini Ətabai Macarıstandan on at gətirmişdi. Ətabai bu atları sürməyi bilmirdi. Ona görə də, Təbriz diviziyasının komandiri Rəisian ona tapşırdı ki, İran Culfasından Təbrizə qədər bu atları daşısın və bir neçəsini diviziyaya versin. Diviziyanın bir zabiti var idi. Adı Həmzə Fərahati idi. Həmzə baytarlığı bitirmişdi, bir neçə vaxt baytar olaraq işləyirdi. Sonra isə hərbi təhsil aldı və Təbriz diviziyasının zabiti oldu. O, burada, həm də, hərbdə istifadə olunan heyvanların baytarı idi. Məsələn, bomba iyini hiss edən itləri, döyüş atlarını və s.

Rəisian Fərahatiyə tapşırdı:-Amandır, ha, doktor, bu atlar Macarıstandan gəlib. İranda doğmuyub ki, xəstə olanda tez sağaldasan. Bu on atı gözümüz kimi qorumalıyıq. Elə biri mənim atım olsun, biri də sənin.

Bu atlarla bir çox tapşırıqlar yerinə yetirildi. Fərahatiyə SAVAK adından məktub yazıldı və bu məktubda Fərahati təriflənirdi. Ona mükafat olaraq 300 tumən verilmişdi. Ona bir tapşırıq da verilirdi. Ölüm tapşırığı!

Tapşırıqda deyilirdi ki, İran kommunistləri artıq hər tərəfdən bizi üzük qaşı kimi əhatəyə alıblar. Onlara göz yumsaq, bir azdan İran Şahlığı yıxılıb Sovet İttifaqına qoşulacaq. Əgər Sovet İttifaqı dağılsa, Azərbaycan İranın bir hissəsini götürə bilər. Yəni, özünün olan hissəsini.

Bu kommunistlərin başçısı Səid Sultanpur və Səməd Behrəngidir. Çox maraqlıdır ki, onlar döyüşməyi bilmirlər, lakin, kommunistdirlər. Onları aradan qaldırmaq lazımdır! Təsadüfi deyil ki, onlar Azərbaycanın yaxınlığında yaşayırlar. Azərbaycana aid olan torpaqlar dağlıq yerlərdir.

Missiya iki hisssəli idi:əvvəlcə İran Culfası, Mərənd, Azərbaycan və Türkiyə sərhədindəki sərhəd keçid məntəqələrində, Əhər, Xaliban və Xumarlı kəndi yaxınlığında yerləşən məntəqələrdə, xüsusilə də, Araz və Ştarban keçid məntəqələrində kəşfiyyatçılar yerləşdirilməli, onlar daim kommunistlərlə əlaqədə olmalıdır. Fərahati də Səmədlə əlaqədə olmalıdır. Onunla bir yerdə olub onun bütün planlarını öyrənib kəşfiyyatçılara bildirməlidir. Sonra isə Səmədi aradan qaldırmalıdır. Gizli şəkildə etməlidir ki, müəmmalı olsun. Səid Sultanpuru da sonra aradan qaldırmaq lazımdır.

İran Culfasından keçid məntəqələrinə bir maşın keçdi, qalanları atla getməli oldu. Keçid məntəqəsində iki piyada və iki atlı əsgər müəmmalı şəkildə itdilər və daha tapılmadılar.

Fərahati isə artıq Araz keçid məntəqəsinə çatmışdı. O, bir neçə gün keçid məntəqəsinin yanında bir evdə yaşadı və oranın füsunkarlığını seyr etdi. Keçid məntəqəsindən o tərəfə Azərbaycan idi. Azərbaycanın bu yerləri çox füsunkar idi. Fərahati bir az da baxsaydı, dinini imanını bərpa edərdi.

Sərhəd boyu yola paralel dəmir xətt çəkildi. Vaxtaşırı qatarlar gəldi və insanlar burada gəzib dolaşdılar.

Sonra Fərahati Təbrizə qayıtdı və planını daha da dəqiqləşdirdi. Dağlıq yerlər çox olduğu üçün alpinizm oxumuş dostu Bəhruz Haqi ilə birlikdə plan cızdılar.

Həmzə Təbrizdən yenidən Xumarlıya qayıtdı və Səmədin evinə gəldi. Səmədin anası onlara çay süzdü, yemək verdi. Həmzə ilə Səməd isinişdilər və bir neçə gündən sonra dostluq etməyə başladılar. Səməd yola düşmək istəyirdi. Paltarlarını yığışdırmışdı. Bəhruz Zamani adlı birini gözləyirdi. Zamani Arazı ovcunun içi kimi tanıyırdı. Günortaya qədər gözlədi və Zamani gəlməyəndən sonra vidalaşdı.

Onlar keçid məntəqələrini gəzirdilər. Yəqin ki, Səməd Azərbaycana getmək istəyirdi. Bir dəfə də getmişdi. O vaxt uşaq idi.

Fərahati jandarmlarla gedərkən Səməd "jandarmlara qarışma, atını öldürməyəcəyəm ki, gəl birlikdə gedək!" deyirdi. Guya Fərahati Səmədə kömək edirdi.

Əslində, Səmədə böhtan atılmışdı. O, sadəcə, kommunist idi. O, yeni bir ölkə yaratmaq istəmirdi. O, sadəcə, Azərbaycana getmək istəyə bilərdi.

Yol demək olar ki, Araz çayı boyu uzanırdı. Səməd keçid məntəqələrini gəzə-gəzə gedirdi. Əncir ağaclarının olduğu yerlərə çatdılar. Səməd gülüb-zarafatlaşırdı. Kefi yerində idi. Əncirləri yeyir, çox yemək üçün hərəsinə "bu dadsızdır" deyib o birisini götürürdü. O, əncirləri quşlara verirdi.

At ilə davam edən Səməd ləng gedən atına zarafatla lənət oxuyurdu.

Səməd bir tərəfdən kefli idi, bir tərəfdən də başı ağrıyırdı. O, İrana alışmışdı. Bir tərəfdən qəhqəhə səsləri quşları uçururdu. Səməd atla gedəndə ona qoşulan jandarm dostlar və Fərahati təklif etdi:

-Yayın istisi adamı yandırır, gəl, bir az çimək, sonra yolumuza davam edək.

Səməd razılaşdı. Hamı paltarını soyundu, çılpaqlandı və suya atıldı.

Fərahati üzərkən Səmədin başını suya qoyub çıxardırdı. Bu hərəkəti bir neçə dəfə təkrar edirdi. Arazda üzən çox idi. Onların bir neçəsi Səmədin dostu idi və onlar birlikdə üzürdülər. Bir neçə dəqiqədən sonra Səməd təngnəfəs halda qışqırdı:

-Doktor!Doktor!Doktor!Kömək edin! Neyləyirsən, doktor!

Araz bu tayda sakit, o tayda coşqun idi. Məhz ona görə, Fərahati Arazın o tayında Səmədə belə bir təklif etmişdi.

Dostlar kömək etmək istəyənə jandarmlar yalandan kömək etməyə o tərəf-bu tərəfə baxmağa çalışırdılar. "Kömək"lər nəticə vermədi və Səməd Behrəngi 31 avqust 1967-ci ildə Arazın Azərbaycan tayında öldürüldü.

Onun bədəni suyun dərinliyinə qərq oldu. Araz bulandıqca bulandı.

Fərahati illər sonra öz xatirələrində Səmədi öldürdüyünü etiraf etdi.

Səmədin müəmmalı ölümü, müəmmasız oldu. Hamı Səmədin öldürüldüyünü bildi...

2020